

Sådan håndterer vi skybrud og regnvand

Handlingsplan for klimasikring af Danmark

Sådan håndterer vi skybrud og regnvand

Handlingsplan for
klimasikring af
Danmark

Indhold

Forord	5
Baggrund	6
Klimaudfordringen og det fælles ansvar	7
Bedre rammer for klimatilpasning	8
Nyt vidensgrundlag og mere rådgivning	12
Styrket samarbejde og koordination	18
Grøn omstilling – vækst og beskæftigelse	20
International klimatilpasning	24

Regnvandsbede og grønne tage ved Kalvebod Brygge, København
(Foto: Lone Ververs Jansson)

Forord

Klimaændringer er blevet virkelighed

Derfor skal en ansvarlig klimapolitik ikke alene arbejde for at begrænse klimaændringer på længere sigt. Den skal sikre den indsats, der her og nu er nødvendig for at tilpasse vores samfund til et klima, der allerede ændrer sig.

Kraftige regnskyl er en af de klimaudfordringer, som Danmark kan stå over for. Det usædvanligt kraftige skybrud, der ramte København i sommeren 2011, er et konkret eksempel på, at ekstreme vejrhændelser kan have konsekvenser for vores infrastruktur og boliger. De samlede forsikringsudbetalinger for skybrud i hele Danmark beløb sig i 2011 til ca. 6 mia. kr.

Regeringen har fra første dag sat klare mål for klimatilpasning og placeret emnet højt på den politiske dagsorden. Regeringen vil gå fra viden til aktiv handling, så Danmark bliver robust over for klimaændringer. Med denne nationale handlingsplan tages vigtige skridt på vejen mod et klimasikret Danmark.

Det er nødvendigt, at alle dele af samfundet bidrager til indsatsen for at klimatilpasse Danmark. Håndteringen af klimaudfordringen kræver samarbejde på tværs af myndigheder, organisationer, virksomheder og borgere, uanset om opgaven drejer sig om vedligeholdelse af eksisterende veje, kystbeskyttelse, byggeri eller fremtidige investeringer i ny infrastruktur.

Et stærkt samspil mellem stat og kommune står centralt i klimatilpasningsindsatsen. Regeringen og kommunerne har aftalt, at kommunerne løfter investeringerne i klimatilpasning på spildevandsområdet med 2,5 mia. kr. i 2013. Aftalen medfører samtidig, at alle kommuner gennemfører en risikokortlægning og udarbejder kommunale klimatilpasningsplaner. Samtidig skabes der bedre rammer for, at kommunerne kan håndtere regnvand mere effektivt i byerne – herunder kombinerede løsninger, så regnvand kan blive en ressource frem for et problem. På denne måde kan klimatilpasning bidrage til at løse flere udfordringer på én gang.

Klimatilpasningsindsatsen er godt i gang, og der findes allerede mange gode eksempler på grønne, innovative løsninger. Klimatilpasningsindsatsen kan dermed bidrage til udvikling af nye løsninger ikke mindst på vandområdet, hvor Danmark har en styrkeposition. Flere virksomheder har allerede løsninger klar, som efterspørges internationalt.

Med *Handlingsplan for klimasikring af Danmark* går regeringen foran med en række initiativer, der medvirker til at skabe en bæredygtig, grøn og innovativ klimatilpasningsindsats i hele Danmark.

Regeringen, december 2012

Baggrund

Handlingsplan for klimasikring af Danmark giver et overblik over de initiativer, som regeringen allerede har igangsat og vil igangsætte for at sikre, at Danmark bliver mere robust over for klimaændringer.

Regeringen har i regeringsgrundlaget, 'Et Danmark, der står sammen', peget på følgende opgaver, der skal igangsættes:

- Etablere en Task Force, der skal udarbejde en handlingsplan for klimatilpasning samt sikre hurtig implementering af EU's oversvømmelsesdirektiv
- Sikre at alle kommuner laver en handlingsplan for klimatilpasning inden for max. 2 år
- Modernisere vandløbs- og vandforsyningslovene
- Undersøge om vandselskaberne har tilstrækkeligt gode muligheder for at finansiere klimatilpasning, og om behovet for klimatilpasning, i form af andre tiltag end kloakering, gør det hensigtsmæssigt at justere arbejdsdelingen mellem kommuner, vandselskaber og myndigheder i øvrigt.

Regeringen har allerede igangsat en række markante initiativer og ændringer af regelgrundlaget. Handlingsplanen peger på flere nye initiativer, som bidrager til at skabe bedre rammer for klimatilpasningsindsatsen i såvel staten og de kommunale myndigheder som hos borgere og i virksomheder.

Forud for handlingsplanen er udarbejdet en 'Kortlægning af klimaforandringer – muligheder og barrierer for handling', som beskriver konsekvenserne af klimaændringerne samt mulige initiativer.

Indsatsområder

Klimatilpasning har betydning for en lang række områder og kræver initiativer, der sigter bredt og på tværs af sektorer. Handlingsplanen fokuserer på fem overordnede indsatsområder:

- *Bedre rammer for klimatilpasning.* Staten skal sikre de bedst mulige rammer for bl.a. den kommunale klimatilpasningsindsats, der kan sikre de mest hensigtsmæssige løsninger. Handlingsplanen peger bl.a. på ændring og modernisering af relevant lovgivning og regulering.
- *Nyt vidensgrundlag og mere rådgivning.* Der er behov for et fælles vidensgrundlag og en løbende rådgivning om konsekvenser af klimaændringerne og tilpasning til disse. Handlingsplanen beskriver, hvilke initiativer regeringen igangsætter for at styrke vidensgrundlaget og sikre videndeling.
- *Styrket samarbejde og koordination.* Klimatilpasningsindsatsen skal koordineres på tværs af myndigheder, erhvervsliv og borgere. Der peges på initiativer, som kan medvirke til at fremme og sikre den nødvendige dialog og samarbejde blandt de centrale aktører på området.
- *Grøn omstilling.* Klimatilpasningsindsatsen skaber mulighed for grøn omstilling gennem udvikling og brug af nye, innovative løsninger. Handlingsplanen sætter fokus på dette vækstpotentiale.
- *International klimatilpasning.* Klimaændringerne giver også udfordringer for vores nabolande. Danmark arbejder internationalt for at reducere konsekvenserne af klimaforandringerne samt for en ambitiøs EU-klimatilpasning, der støtter op om den danske klimatilpasningsindsats.

Klimaudfordringen og det fælles ansvar

Klimaet i Danmark ændrer sig gradvist. Det vil frem mod 2050 og på længere sigt betyde en række udfordringer.

De væsentligste klimaændringer

Danmark kan forvente mere nedbør især om vinteren. Temperaturen stiger. Vi kan forvente mildere vintre, og somrene vil blive varmere. Havvandstanden vil stige på længere sigt, og i mange områder må forventes grundvandsstigninger. En af de største udfordringer er, at klimaændringerne forventes at føre til øget hyppighed, intensitet og varighed af ekstreme vejrbegebenheder. Danmark får flere og længerevarende varme- og hedebølger. Vi får ændrede nedbørmønstre med somre præget af længere tørre perioder og kraftigere skybrud.

Usikkerheder og styrket vidensgrundlag

Det nærmere omfang af klimaændringerne på længere sigt er forbundet med usikkerhed. Det er omfanget af konsekvenserne for Danmark derfor også. Samtidig kan der være forskel på klimaændringernes regionale og lokale effekter i Danmark.

Klimamodellerne og forståelsen af de usikkerheder, der er forbundet hermed, bliver løbende forbedret. Men på trods af det styrkede vidensgrundlag vil beslutninger om klimatilpasningstiltag stadig være behæftet med usikkerhed, og det er i sig selv en udfordring, når indsatsen skal prioriteres.

Klimatilpasningstiltag kan som følge deraf risikere at blive enten under- eller overdimensioneret i forhold til, hvad der er samfundsmæssigt optimalt. Det er derfor væsentligt, at klimatilpasningstiltag giver mulighed for fleksibilitet i forhold til senere justering i takt med, at vidensgrundlaget løbende bliver forbedret.

Fordeling af ansvaret

Klimatilpasning er først og fremmest forankret lokalt – hos de kommunale myndigheder, hos borgerne og i virksomhederne. De enkelte aktører kender de lokale forhold

bedst og har derfor også de bedste forudsætninger for at træffe beslutning om tilpasning.

Staten har selv et ansvar som ejer af infrastruktur, bygninger og arealer. Men statens væsentligste rolle er at sætte de rette rammer for den lokale klimatilpasning ved bl.a. at tilpasse love og regler, men også ved at sikre information og koordination. Gode rammer for indsatsen understøtter, at de enkelte aktører kan imødegå udfordringen på en samfundsmæssigt hensigtsmæssig måde og i rette tid.

Gode rammer betyder også, at de kommunale myndigheder kan indtænke klimatilpasning i den langsigtede planlægning, og at borgere og erhverv kan forebygge skader på bygninger, undgå sundhedsrisici samt udnytte de muligheder, som klimaforandringerne kan give Danmark.

Regnvandsbed ved Kalvebod Brygge, København
(Foto: Ursula Bach)

Det har regeringen igangsat

Bedre rammer for klimatilpasning

Staten er i gang med at skabe gode rammer for klimatilpasning gennem love og regler, der giver muligheder for at imødegå klimaændringerne på en hensigtsmæssig måde.

Kommuner, borgere og virksomheder træffer i vid udstrækning beslutninger om klimatilpasning ud fra lokale forhold, men staten har en særlig opgave med at sikre rammer, der muliggør en økonomisk fornuftig, rettidig og sammenhængende indsats.

Der er allerede gennemført en række initiativer og ændringer af de relevante regler. Og regeringen vil fortsat arbejde aktivt for at forbedre rammerne dér, hvor behovet viser sig.

Kortlægning og udpegning af risikoområder

I aftalen med KL om kommunernes økonomi for 2013 har regeringen sikret grundlag for en kommunal prioritering og udvælgelse af indsatsområder. Kommunerne udarbejder frem mod udgangen af 2013 klimatilpasningsplaner, der indeholder en kortlægning af risikoen for oversvømmelse, og som skaber overblik over og prioriterer indsatsen.

Regeringen har prioriteret en hurtig implementering af EU's oversvømmelsesdirektiv. Første fase er afsluttet, og der er dermed gennemført en kortlægning af Danmark og udpeget 10 risikoområder, hvor der vurderes at være risiko for betydelig oversvømmelse fra vandløb, søer, havet og fjorde.

Gode rammer for kommunerne

Arealplanlægning er helt centralt for, at vi kan håndtere fremtidens ekstremvejr. Miljøministeriet har derfor med en ændring af planloven fra 1. juni 2012 gjort det muligt for kommunerne at inddrage klimatilpasning direkte i lokalplanlægningen. Lovændringen vil blive fulgt op af en vejledning til kommunerne.

Spildevandsselskabernes muligheder for at investere i klimatilpasning er i foråret 2012 præciseret med en ændring i vandsektorloven.

Med aftalen fra juni om kommunernes økonomi for 2013 har regeringen og KL vist fælles ansvar og i samarbejde taget et stort skridt på vejen til, at Danmark bliver rustet til fremtidens klima. Det indebærer bl.a., at investeringerne i klimatilpasning af spildevandsområdet løftes med 2,5 mia. kr. i 2013.

Byggeri og anlæg

Nybyggeri skal kunne modstå fremtidens klimaudfordringer. Derfor vil Klima, Energi- og Bygningsministeriet fortsat og løbende tilpasse bygningsreglementet, så reglerne arbejder for en moderne og klimasikret bygningsmasse. Ligeledes medtænker Bygningsstyrelsen klimatilpasningshensyn ved projektering af nye byggesager.

Klimatilpasningshensyn spiller også en væsentlig rolle i forbindelse med den løbende vedligeholdelse og drift af Bygningsstyrelsens bygninger.

Transportministeriet har som opfølgning på ministeriets klimatilpasningsstrategi indsat resultatkrav vedrørende klimatilpasning i resultatkontrakterne i 2012 og 2013 for Kystdirektoratet, Banedanmark og Vejdirektoratet.

Natur- og Landbrugskommissionen

Regeringen har primo 2012 nedsat en bredt sammensat Natur- og Landbrugskommission. Kommissionen skal bl.a. se på de muligheder og udfordringer, som klimaændringerne giver for sammenhængen mellem landbruget og naturen.

Det vil regeringen gøre

Bedre rammer for klimatilpasning

Regeringen ønsker at forbedre rammerne for klimatilpasningsindsatsen. Først og fremmest handler det om at optimere regelgrundlaget, og at de rette redskaber er til stede for at omsætte politisk vilje til faktiske investeringer.

For at sikre dette vil regeringen igangsætte en række initiativer:

Øget nedbør

- Miljøministeriet vil ved en lovændring sikre, at spildevandsforsyningsselskaber får mulighed for at medfinansiere projekter i forbindelse med veje, vandløb og rekreative arealer, som gennemføres af kommuner eller private og som aflaster spildevandsforsyningsselskabernes indsats med at håndtere regnvand i forbindelse med klimatilpasning.
- Økonomi- og Indenrigsministeriet vil ændre lånebekendtgørelsen med henblik på, at de kommunale lånegarantier for spildevandsforsyningsselskabernes investeringer for nye lån vil blive forlænget fra 25 til 40 år. Hensigten er at skabe bedre overensstemmelse mellem selskabernes afdrag på lån og finansiering via taksterne.
- De kommunale klimatilpasningsplaner skal være omdrejningspunktet for kommunernes klimatilpasningsindsats – og regeringen vil sikre, at de er udarbejdet på det rette grundlag. Miljøministeriet har derfor fremsat et lovforslag om spildevandsforsyningsselskabers kortlægning af sandsynligheden for oversvømmelser som følge af kapacitetsproblemer i spildevandsanlæg. Som opfølgning vil miljøministeren udstede en bekendtgørelse, som bl.a. fastsætter, at spildevandsselskaberne ved udarbejdelse af oversvømmelseskort skal anvende det såkaldte A1B klimascenarie (et middelscenarie) fra FN's klimapanel.

Planlægning

- Miljøministeriet sikrer, at forslaget til Landsplanredegørelse 2012 indeholder et kapitel om klimatilpasning og grøn energi, som bl.a. ser på emnerne klimatilpasning, klimaforandringer og vedvarende energi i form af vindmøller og biogas.
- I forslag til Fingerplan 2013 tager Miljøministeriet initiativ til, at hovedstadsområdet grønne kiler kan anvendes til klimatilpasning, fx etablering af regnvandsøer og kanaler, der kan bidrage til rekreativ værdi. En midlertidig deponering af regnvand i de grønne kiler kan fungere som midlertidige nedslivningsanlæg og dermed medvirke til sikring af den fremtidige grundvandsressource.

Byggeri og anlæg

- Klima, Energi- og Bygningsministeriet vil overvåge ændringer i vindforhold, og hvorvidt de nuværende dimensioneringsregler for bygninger bør ændres.
- Ved revision af vejloven indgår overvejelser i Transportministeriet om, hvorledes man kan adressere klimatilpasning i loven, så man opnår en bedre håndtering af spørgsmål relateret til klimatilpasning.
- Banenettet skal løbende tilpasses klimaændringerne. I de kommende år vil Transportministeriet derfor igangsætte og foretage nødvendige revisioner af relevante banenormer.
- I Transportministeriet udarbejder Kystdirektoratet, Vejdirektoratet og Banedanmark i 2012 klimatilpasningshandleplaner, som specificerer, hvordan anlæg og vedligeholdelse af infrastrukturen bliver tilpasset klimaændringerne.

Kombineret skaterbane og regnvandsbassin i Rabalder Parken, Roskilde
(Foto: Roskilde Kommune)

- Genanvendelse af ressourcer er af høj prioritet for regeringen, og det er også nødvendigt i forhold til klimatilpasning. Miljøministeriet vil ved en lovændring om anvendelse af lettere forurenede jord sikre, at det bliver muligt at anvende opgravet jord til diger og dæmninger i forbindelse med klimatilpasningen.

Natur og miljø

- Miljøministeriet vil se på mulighederne for håndtering af havbundsmateriale pga. øget behov for opgravning af sediment ved danske havne som følge af klimaændringerne.
- Miljøministeriet vil fremlægge en Naturplan Danmark, der bl.a. tager udgangspunkt i EU- og FN-beslutninger og love om havmiljø, vandmiljø, naturbeskyttelse og biodiversitet. Naturplan Danmark vil medvirke til at gøre Danmarks natur mere robust over for klimaændringerne.
- Regeringen vil forstærke implementeringen af oversvømmelsesdirektivet. Transportministeriet og Miljøministeriet vil derfor inden udgangen af 2013 udarbejde mere detaljerede kort over oversvømmelsesrisikoen for de 10 udpegede risikoområder.
- Miljøministeriet vil sikre, at følgerne af klimaforandringerne indgår som en del af grundlaget for fastlæg-

gelsen af den fremadrettede indsats i Natura 2000-områderne, i forbindelse med planlægning af næste generation af Natura 2000-planerne.

- Miljøministeriet vil sikre, at 2. generations vandplaner er robuste over for effekterne af klimaændringerne. For at styrke dialogen med interessenterne vil Miljøministeriet nedsætte et Vandløbsforum, som bl.a. skal se på spillet mellem klimatilpasning og vandplaner i forbindelse med risiko for oversvømmelse.

Virksomheder og landbrug

- Risikoen for forurening og uheld med farlige stoffer ved stormfloder og ekstremregn skal begrænses. Derfor vil Miljøministeriet i samarbejde med andre relevante myndigheder vurdere, om der er behov for at stille særlige krav til risikovirksomheder. Det vil ske i forbindelse med implementering af Seveso III-direktivet.
- Fødevareministeriet vil ændre reglerne for efterafgrøder, så udvaskningen af kvælstof som følge af øgede nedbørmængder bliver begrænset.

Evaluering

- Regeringen vil løbende gøre status på fremdriften af initiativerne i handlingsplanen. Endvidere vil de kommunale klimatilpasningsplaner blive evalueret i 2015.

Vand- og aktivitetspark i Selsmosen, Høje-Taastrup
(Foto: Tegnestuen Jens V Nielsen)

Det har regeringen igangsat

Nyt vidensgrundlag og mere rådgivning

Regeringen har allerede gennemført en række tiltag, der styrker det fælles vidensgrundlag og rådgivning af kommunerne.

Task Force for Klimatilpasning

Miljøministeren har nedsat en Task Force for Klimatilpasning, som skal sikre et fortsat højt videns- og informationsniveau på portalen klimatilpasning.dk. Klimatilpasning.dk præsenterer viden om klimaændringerne og klimatilpasning inden for relevante sektorer.

Portalen indeholder desuden nyheder, konkrete eksempler på klimatilpasning og en række interaktive værktøjer. I 2012 er offentliggjort en række værktøjer, der henvender sig til både kommuner, virksomheder og borgere. Værktøjerne kan benyttes til at vurdere risiko fra et stigende havniveau og til at klimasikre bygninger.

Styrket rådgivning

Som en del af task forcen er der i februar 2012 etableret et rejsehold, der vejleder og faciliterer samarbejde mellem de kommunale myndigheder og andre relevante aktører i arbejdet med klimatilpasning, herunder om udarbejdelsen af de kommunale klimatilpasningsplaner.

Rejseholdet vejleder i forbindelse med kommunernes kortlægning og formidler statens initiativer på klimatilpasningsområdet. Kommunerne har med rejseholdet fået en sparringspartner i forhold til den konkrete klimatilpasningsindsats.

Ligeledes besøger Transportministeriet de kommuner, som har områder, der er udpeget som særligt oversvømmelsestruede i oversvømmelsesdirektivet. Det skal sikres, at kommunerne har grundlag for at udarbejde risikostyringsplaner med udgangspunkt i Kystdirektoratets risikokort for oversvømmelser.

Forsvarsministeriet udgav den 2. juli 2012 en redegørelse om skybruddet i Storkøbenhavn den 2. juli 2011. Formålet

var at beskrive hændelses- og indsatsforløbet samt opfølgende initiativer, som de involverede aktører har gennemført, igangsat eller planlagt siden skybruddet. Herudover indeholder redegørelsen 10 generelle beredskabsfaglige læringspunkter, der retter sig mod alle, som kan blive involveret før, under og efter et større skybrud.

Forudsigelse af vejret og specielt ekstremt vejr er forbundet med usikkerhed. På baggrund af de foregående års skybrud udsender DMI en ny type risikomelding som forvarsel om farligt vejr. Ved at kommunikere risikoen for farligt vejr tidligere får den enkelte borger mulighed for at tage bedre forholdsregler.

Forskning

Forskningen skal sikre, at vi har et stadigt sikrere fundament for beslutninger omkring klimatilpasning. Samtidig bidrager forskning til udvikling af løsninger på udfordringerne.

Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser har gennemført en dialogproces (FORSK2020) til prioritering af strategiske forskningsmidler. Et af de 14 forskningstemaer, der peges på, er "Fremtidens klima og klimatilpasning", hvor forskning kan understøtte Danmarks klimatilpasning.

Under Koordineringsenheden for Forskning i Klimatilpasning er igangsat en række projekter i 2012, som understøtter vidensgrundlaget og udviklingen af værktøjer til klimatilpasning.dk.

Transportministeriet arbejder med forskningsprojekter i afvandningsteknik for at undersøge klimaændringerens konsekvenser for vejenes levetid og det fremtidige vejbyggeri.

Transportministeriet vil løbende videreudvikle varslings-systemerne, der anvendes til at varsle trafikanter om farer og forhindringer pga. fx ekstrem nedbør.

Forhøjet kystdige ved Vestamager, København
(Foto: Martin Rivero)

Miljøministeriet har i forbindelse med udarbejdelse af den nye sprøjtemiddelstrategi vurderet konsekvenserne af klimaændringerne. Et forskningsprojekt viser, at pesticidanvendelsen ikke forventes ændret væsentligt mængdemæssigt, men de ændrede klimaforhold kan betyde øget risiko for udvaskning til grundvandet. Disse resultater vil indgå i det videre arbejde.

Regeringen ønsker at finde løsninger, der kan håndtere flere udfordringer på én gang. For meget vand ét sted kan blive til en ressource andetsteds.

Miljøministeriet er i samarbejde med bl.a. Københavns Energi ved at undersøge mulighederne for en øget anvendelse af regnvand eller oprenset spildevand (såkaldt sekundavand) samt opsamle erfaringer fra de nuværende regler om regnvandsanvendelse.

Robuste skove

Statens skove drives efter naturnære principper. Miljøministeriet vil løbende ved udarbejdelse af driftsplaner og i forbindelse med fremavlsprogrammer, frøproduktion og planteforsyning sikre en stor genetisk diversitet. Dette vil medvirke til et glidende skifte til træarter, der er robuste over for klimaændringerne.

Sundhed

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse tilpasser løbende arbejdet med rådgivning om forebyggelse af helbredsrisici ved klimaændringer og med vejledning om sundhedsberedskab som følge af ændrede klimaforhold og ny viden om sundhedsrisici. Endvidere foretages en løbende registrering af ændringer i pollenmønsteret som følge af klimaændringer.

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse foretager endvidere en løbende overvågning af klimaændringernes påvirkning på udbredelsen af smitsomme sygdomme og fremkomsten af nye mikroorganismer samt sikrer en rettidig formidling af ny viden til de personer og myndigheder, der har ansvar for sygdomsbehandling, forebyggelse og kontrol.

I 2012 udsender Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse en forebyggelsespakke om sol til alle landets kommuner, som skal understøtte dem i deres arbejde med at forebygge øget forekomst af kræft i huden som følge af solens UV-stråling.

Ligeledes har Fødevareministeriet øget dels overvågningen af husdyrsygdomme, specielt på nye truede sygdomme, for at opretholde et effektivt veterinærberedskab, dels informationsindsatsen over for bl.a. dyreejere, dyrlæger og læger.

Linjeafvandning ved Kliplev-Sønderborg motorvejen
(Foto: Vejdirektoratet)

Det vil regeringen gøre

Nyt vidensgrundlag og mere rådgivning

Det er afgørende, at klimatilpasningen sker på et solidt fælles videns- og plangrundlag. Derfor vil regeringen arbejde for at udbrede den nødvendige viden samt virkeliggøre regeringsgrundlagets ambition om, at kommunerne skal lave klimatilpasningsplaner inden for 2 år.

Regeringen styrker derfor arbejdet med formidling og vejledning af kommuner, borgere og virksomheder bl.a. ved at:

Øget nedbør og højere havvandstand

- Miljøministeriet udsender vejledning til kommunerne, som de kan benytte, når de udarbejder klimatilpasningsplaner. Vejledningen vil give konkrete anvisninger og gode råd til, hvordan kommunerne kan klimasikre deres lokalområde. Derudover vil den indeholde vejledning til kommunerne om klimalokalplaner, som det på baggrund af en planlovsændring har været muligt at udarbejde fra 1. juli 2012.
- Som grundlag for kommunernes detaljerede udpegnings af risikoområder stiller Miljøministeriet en ensartet landsdækkende kortlægning til rådighed for kommunerne, herunder blue-spot kort. Disse skal tjene som en del af grundlaget for kommunernes udarbejdelse af deres klimatilpasningsplaner. Kortlægningen vil angive sandsynligheden for oversvømmelse samt værdier, der potentielt kan være truet.
- Forsvarsministeriet vil efter behov tilpasse dataregistrerings- og indberetningssystemer om redningsberedskabernes indsats i forbindelse med klimarelaterede hændelser. Det samlede redningsberedskab vil dermed til stadighed have et opdateret vidensgrundlag. Tilpasningen af systemerne vil ske i tæt dialog med bl.a. de kommunale redningsberedskaber.
- I den løbende revision af miljøovervågningsprogrammet vil Miljøministeriet undersøge, hvordan overvågningsprogrammet kan belyse klimaændringer, herunder om der er behov for at indarbejde yderligere parametre.

Planlægning

- I 2012 udgiver Transportministeriet en håndbog for klimatilpasning i kystområdet, der vejleder kommunerne om udarbejdelse af de kommunale klimatilpasningsplaner.
- Transportministeriet udvikler et screeningsværktøj for erosion af kysterne, som vil blive offentliggjort i 2013.

Byggeri og anlæg

- Til brug for ejendomsdrift mv. etablerer Ministeriet for By, Bolig- og Landdistrikter et webværktøj, der gør det muligt for ejendomssejere og kommuner at kortlægge forskellige lokalområders og bygningers klimasårbarhed.
- Transportministeriet kortlægger fra 2012 til 2014 hele det statslige vejnet og jernbanenet gennem en GIS-screening med henblik på at identificere steder med risiko for oversvømmelser.
- Transportministeriet udpeger i samarbejde med politi og berørte myndigheder et strategisk vejnet, der skal sikre trafikanternes mulighed for at komme frem. Det strategiske vejnet består af de veje i landet, som har den største samfundsøkonomiske betydning, og hvor omkostningerne samfundsmæssigt er store, hvis trafikken bryder sammen. Der vil blive udpeget faste omkørselsruter ad allerede eksisterende veje, som fx kan benyttes til omdirigering af trafikken i forbindelse med oversvømmelser.

Natur og miljø

- Miljøministeriet vil sikre, at klimaændringer fremadrettet indgår i opdateringer af det faglige grundlag for risikovurderingen af pesticider, som er en del af sprøjtemiddelstrategien. Også i det videre arbejde med udvikling af modeller og metoder til monitorering og varsling af skadevoldere vil der indgå vurderinger af konsekvenser af klimaændringer.

Kystsikring ved Aarhus Havn, Pier 4
(Foto: Aarhus Kommune)

- Miljøministeriet vil i samarbejde med relevante myndigheder kortlægge problemstillinger og mulige initiativer forbundet med klimatilpasning i de danske kystområder med fokus på natur, biodiversitet og vandmiljø.
- Miljøministeriet igangsætter et udredningsprojekt, der bl.a. vil opsamle erfaringer med grønne klimatilpasningsløsninger og identificere mulige indsatser, som samtidig fremmer biodiversitet og klimatilpasning i byerne.

Virksomheder

- Regeringen ønsker at understøtte virksomheders muligheder for at forebygge store og dyre skader. Miljøministeriet udvikler løbende nye værktøjer til klimatilpasning.dk. I 2012 udvikles yderligere interaktive værktøjer, der kan benyttes til at vejlede landmænd og virksomheder om forebyggelse af negative konsekvenser ved klimaændringerne for ejendommene.

Klimasikret områdefornyelse i Skt. Kjelds Kvarter, København
(Visualisering: Tredje Natur)

Det har regeringen igangsat

Styrket samarbejde og koordination

Regeringen koordinerer klimatilpasningsindsatsen på tværs af sektorer, myndigheder, erhvervsliv og borgere for at opnå de optimale løsninger.

Øget interessentinddragelse

Tiltag på klimatilpasningsområdet er baseret på en åben og inddragende beslutningsproces, der sikrer fremadrettede input og ejerskab til den fælles klimatilpasningsindsats.

Som eksempel har Miljøministeriet gennemført et pilotprojekt på klimatilpasningsområdet under sloganet Aktiv miljødialog – åbent ministerium, der med en bred netværksbaseret interessentinddragelse har givet input til ny lovgivning samt medvirket til at skabe synergi mellem sektorer.

Miljøministeren har desuden i 2012 nedsat og ledet et Nationalt Dialogforum for Klimatilpasning, som består af centrale aktører fra erhvervsliv, forskningsinstitutioner og kommuner. Dialogforummet rådgiver miljøministeren om behovet for handling og peger på konkrete løsninger.

Samarbejdsfora

Transportministeriet samarbejder bl.a. med kommunerne i Hovedstadsområdet om at løse de trafikale udfordringer i området, herunder specifikt omkring oversvømmelser på centrale indfaldsveje. Ligeledes er der udarbejdet en beredskabsplan for området omkring Ryparken station i København.

I regi af Vejreglerådet samarbejder Transportministeriet med kommuner, rådgivere, entreprenører m.fl. bl.a. om at udarbejde forslag til regler og anbefalinger til, hvordan problemer som følge af klimaforandringerne kan løses.

Transportministeriet og asfaltbranchen har i 2012 oprettet en arbejdsgruppe, der skal undersøge miljøaspekter, herunder aspekter i forhold til klimatilpasning, ved anvendelse af særlige asfalttyper.

Transportministeriet samarbejder desuden med kystkommunerne og andre relevante myndigheder for at sikre koordinering og udvikling af klimatilpasningsindsatsen.

Miljøministeriet har igangsat en screening på statens egne arealer med henblik på at identificere arealer, der i samarbejde med kommunerne og de ansvarlige statslige myndigheder kan anvendes til at tilbageholde vand på statens arealer og derved medvirke til at mindske risikoen for oversvømmelse i byerne.

Nye puljemidler til klimatilpasning

For at styrke samarbejdet om klimatilpasning har Miljøministeriet i juni 2012 tildelt i alt 2,7 mio. kr. til otte projekter, hvor lokale samarbejdspartnere skaber løsninger om klimatilpasning. I projekterne deltager såvel kommuner som en række andre aktører.

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter har udmeldt klimatilpasning som tema ved tildelingen af puljemidler for 2012 efter forsøgsbestemmelserne i almenboligloven og byfornyelsesloven. Udvælgelsen af projekter vil ske sidst på året. Der vil også kunne gives tilskud til projekter, der vedrører indsatsområderne om vidensgrundlag og rådgivning samt grøn omstilling.

Erfaringsopsamling

Forsvarsministeriet har efter det voldsomme skybrud i København den 2. juli 2011 styrket Beredskabsstyrelsens pumpekapacitet med ca. 20 pct.

Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse har ud fra erfaringerne fra skybruddet i København den 2. juli 2011 intensiveret og udvidet målrettet rådgivning vedr. forholdsregler for at mindske sundhedsrisici ved oversvømmelse med kloakvand. I den igangværende revision af meldesystemet for smitsomme sygdomme vil indgå overvejelser vedr. sygdomme, der kan være klimarelaterede.

Det vil regeringen gøre

Styrket samarbejde og koordination

Effektiv klimatilpasning kræver en sammenhængende klimatilpasningsindsats. Derfor vil regeringen fremme samarbejde og videndeling, og her spiller åben kommunikation og de gode eksempler en vigtig rolle. Regeringen går forrest med en række samarbejdsprojekter og opfordrer andre aktører til at være med.

Interessent- og samarbejdsprojekter

- Miljøministeriet vil i 2013 afholde en konference, der præsenterer resultaterne af en række samarbejdsprojekter, der har medvirket til et styrket samarbejde og øget videndeling mellem kommuner og andre aktører.
- Miljøministeriet igangsætter konkrete samarbejdsprojekter med en række af landets kommuner med det formål at tilbageholde vand til byområder. Der er bl.a. tale om projekter i Store Hareskov til sikring mod oversvømmelser i Hareskovby, statslig skovrejsning ved Slagelse samt tilbageholdelse af vand fra Gudenåen ved Haslund Enge.
- For at fremme identifikation af nye projekter vil Miljøministeren yderligere kontakte landets borgmestre og opfordre kommunerne til samarbejdsprojekter på statens arealer, såfremt kommunerne ser en mulighed i forbindelse med deres klimatilpasningsindsats.
- Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter vil yde tilskud til et mindre antal udviklingsprojekter inden for klimatilpasning i tilknytning til alment og privat boligbyggeri efter almenbolig- og byfornyelseslovens forsøgsbestemmelser.
- Erhvervs- og Vækstministeriet og Miljøministeriet vil i samarbejde med brancheorganisationen Forsikring & Pension oprette en arbejdsgruppe med det formål at undersøge mulige løsninger for ejendomme, der er særligt udsatte for oversvømmelser fra ekstremregn.

- Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter ønsker at inspirere kommuner og andre byfornyelsesparter til områdebaserede indsatser, der imødekommer de fremtidige klima- og ressourceudfordringer i byerne. Ministeriet igangsætter et formidlingsprojekt med indsamling af gode eksempler på helhedsorienterede, lokale løsninger.
- Miljøministeriet igangsætter et interessentprojekt, som dels vil afdække behovene for data og digitale løsninger til brug for kommunernes udarbejdelse af beredskabsplaner i forbindelse med klimarelaterede krisesituationer, dels identificere tiltag, der kan medvirke til at afværge krisesituationer.

Kampagner for klimatilpasning

- På baggrund af anbefalinger fra Det Nationale Dialogforum for Klimatilpasning har Miljøministeriet netop igangsat en national borgerkampagne om klimatilpasning. Kampagnen skal give borgerne viden og handlingsanvisninger om, hvad de selv kan gøre for at sikre deres hjem mod oversvømmelser ved bl.a. voldsom regn.
- For at sikre øget fokus på klimatilpasning i styringsdialogen mellem kommune og almene boligorganisationer igangsætter Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter en målrettet klimatilpasningskampagne over for kommuner og boligorganisationer. Kampagnen sigter mod en gennemgang af udfordringer og initiativer vedrørende klimatilpasning i de enkelte almene bebyggelser i forbindelse med styringsdialogen.

Det har regeringen igangsat Grøn omstilling – vækst og beskæftigelse

Regeringen vil omstille Danmark til en grøn økonomi. Det sker ved at fremme grønne vækstvirksomheder, når centrale udfordringer løses. Det gælder også for klimatilpasning.

Globale muligheder

Klimaændringerne er en af de væsentligste globale samfundsudfordringer, der på godt og ondt påvirker alverdens befolkninger, der må tilpasse sig et klima i hastig forandring.

Danmark har styrkepositioner på en række områder, der kan bidrage væsentligt til klimatilpasningen. På disse og nye områder med stort eksportpotentiale skaber regeringen grundlag for en fortsat teknologi- og vidensudvikling, så Danmark får en stærk rolle på verdensmarkedet for klimatilpasning.

Innovation på hjemmemarkedet

En række af de klimatilpasningstiltag, regeringen har gennemført, bidrager til grøn omstilling. Det gælder fx aftalen med KL om kommunernes økonomi i 2013, som betyder et løft i investeringerne i klimatilpasning af spildevandsområdet med 2,5 mia. kr.

Det bidrager til jobskabelse her og nu og skaber samtidig en efterspørgsel på hjemmemarkedet, der kan understøtte erhvervslivets innovation og effektivitet.

Offentlig-privat samarbejde

Regeringen ønsker at fremme anvendelsen af offentlig-privat samarbejde. Inddragelse af vidensinstitutioner og private virksomheders kompetencer kan medvirke til innovation af nye klimatilpasningsløsninger.

Partnerskaberne kan dermed bidrage til at øge vækstmulighederne og eksportpotentialet ved de kommende års investeringer i klimatilpasning, der bl.a. følger af aftalen om kommunernes økonomi for 2013.

Ved områdefornyelse efter byfornyelsesloven går det offentlige foran med investeringer for at igangsætte

en økonomisk udvikling i et byområde. Statens tilskud forudsætter, at kommunerne samarbejder med private parter om indsatsen. I nogle områder er klimatilpasning et samarbejdstema. Fx er der i Skt. Kjelds Kvarter i København fokus på, hvordan håndtering af regnvand kan skabe grøn vækst og bedre bymiljøer med inddragelse af private virksomheder.

Eksisterende initiativer

Med State of Green-initiativet har Danmark sat sig for at gå forrest med omstillingen til en grøn økonomi. Staten samarbejder med førende danske virksomheder og erhvervsorganisationer om at sælge grønne danske løsninger. Vand og klimatilpasning er et af fokusområderne, hvorunder fx danske teknologier til håndtering af oversvømmelser kan promoveres.

Regeringens Vækstteam for vand, bio og miljøløsninger med repræsentanter fra toppen af dansk erhvervsliv har netop overdraget deres anbefalinger om styrkelse af vækstvilkår til regeringen, som indeholder anbefalinger til fremme af teknologiudvikling inden for klimatilpasning. Tilsvarende har Danske Regioner nedsat regionale vækstteams, der bidrager med regionale erfaringer og anbefalinger til regeringens vækstteams.

Miljøteknologisk udviklings- og demonstrationsprogram (MUDP) har 60 mio. kr. i 2012 til uddeling til projekter, hvor klimatilpasning og vand er et af fem hovedtemaer. Formålet er at hjælpe danske virksomheder med at udvikle og demonstrere nye miljøløsninger.

Der er i 2012 etableret et klimatilpasningspartnerskab med udvalgte kommuner og spildevandsforsyningselskaber, der står foran store udfordringer og investeringer inden for regn- og spildevandshåndtering. Samlet er der via Fornylsesfonden i 2012 afsat 30 mio. kr. til udvikling og markedsmodning af nye generiske klimatilpasningsløsninger, der kan skabe øget vækst og eksport i danske virksomheder.

Afløbsriste ved Fortunstræde, København
(Foto: Mia Holmbo Lind)

Vådområde i Store Hareskov, Nordsjælland
(Foto: Tobias Markussen)

Det vil regeringen gøre

Grøn omstilling – vækst og beskæftigelse

Regeringen vil sikre, at klimatilpasningsindsatsen bidrager til omlægningen til en grøn økonomi og herigennem skabe arbejdspladser nu og i fremtiden. Det sker gennem samarbejde med erhvervslivet, eksportfremstød og støtteordninger til udvikling og fremme af nye danske teknologier.

- Regeringen har i 2013 samlet afsat 122,6 mio. kr. til grøn teknologi. Støtten går til udvikling, test og demonstration af tekniske løsninger med stort markedspotentiale blandt andet inden for klimatilpasning.
- På finansloven for 2013 er afsat yderligere 35 mio. kr. til forbedret ressourceeffektivitet inden for affald og vand, hvoraf en del kan gå til fremme af danske klimatilpasningsløsninger. Bevillingen er et led i en offensiv indsats for at få del i de voksende globale markeder for grønne løsninger og udmøntes som opfølgning på Ministerudvalg for ny erhvervs- og vækstpolitik.
- Regeringen ønsker at fremme brugen af offentlig-privat samarbejde og Miljøministeriet vil derfor undersøge, om der er de rette muligheder for at anvende offentlig-privat samarbejde i forhold til spildevandshåndtering på klimatilpasningsområdet i Danmark.
- Regeringen har afsat 8,3 mio. kr. i 2012 til etablering af testfaciliteter for vandteknologi og klimatilpasning. Samtidig har regeringen afsat et tilsvarende beløb på finansloven for 2013.
- Som en del af den grønne pakke på finansloven for 2013 er der afsat 40 mio. kr. til en grøn omstillingsfond. En del af disse midler vil kunne gå til innovative klimatilpasningsløsninger inden for regn- og spildevandsområdet.
- Regeringen vil under Miljøteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram 2012 igangsætte 34 projekter inden for vand og klimatilpasning for et samlet beløb af ca. 34 mio. kr.
- Regeringen vil se på mulighederne for, at den betydelige viden om klimatilpasning og vandrensning, som opnås i Danmark i forbindelse med klimatilpasningsindsatsen, kan omsættes kommercielt i internationale forretningsprojekter.
- EU har sat Danmark i spidsen for Kina-Europa Vand-samarbejdet, som også indeholder klimatilpasning. Regeringen arbejder for, at samarbejdet bliver en god platform for europæiske virksomheder, der vil ind på det asiatiske marked.
- Miljøministeriet arbejder for at skabe international opmærksomhed om danske løsninger til klimatilpasning gennem den engelske version af klimatilpasning.dk. Det sker via tekster om forskning, gode eksempler, værktøjer og et engelsk nyhedsbrev samt via input til den europæiske klimatilpasningsportal Climate Adapt.
- Miljøministeriet tester i samarbejde med Byggesocietetet, Dansk Industri samt Green Building Council Denmark en certificeringsordning for bæredygtige bebyggelser, (DGNB), på et antal danske byggeprojekter. De opstillede kriterier for bæredygtighed har blandt andet fokus på klimatilpasning og vil fremadrettet kunne være med til at klarlægge principperne for vandhåndtering i danske byer.
- Miljøministeriet og Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter vil sammen med relevante partnere igangsætte et projekt, der skal undersøge muligheden for innovative klimatilpasningstiltag, der samtidig kan skabe nye muligheder for leg og bevægelse i byen.
- EU's miljøstøtteprogram LIFE+ har mulighed for at støtte innovative klimatilpasnings- og forebyggelsesprojekter. Miljøministeriet arbejder sammen med Klima, Energi- og Bygningsministeriet for, at klimatilpasningsindsatsen får en markant rolle i forordningen for LIFE for 2014–20.
- Regeringen vil udarbejde en vækstplan, som bl.a. følger op på Vækstteam for vand, bio og miljøløsningers anbefaling om innovative klimatilpasningsløsninger.

Det har regeringen igangsat

International klimatilpasning

Danmarks klimatilpasningsindsats kan ikke stå alene. Udfordringerne med det ændrede klima har også konsekvenser for vores naboer.

Danmark arbejder derfor for en ambitiøs klimapolitik både i EU, FN og bilateralt i forhold til tilpasning til klimaændringerne, men også for at begrænse udledningen af de drivhusgasser, som forårsager klimaændringerne.

Globalt

Der forhandles i FN om rammerne for en effektiv klimatilpasningsindsats med fokus på, hvordan i-landene kan understøtte de mindst udviklede og mest sårbare udviklingslande med at tilpasse sig klimaforandringerne.

Danmark har allerede gennem adskillige år været opmærksom på behovet for klimatilpasning og søgt at klimasikre programmer og projekter i det bilaterale udviklingssamarbejde, hvor det måtte være relevant. Desuden yder Danmark over Klimapuljen en ganske omfattende støtte til klimatilpasning såvel bilateralt som multilateralt gennem internationale organisationer.

Vand er centralt i forbindelse med klimaudfordringen. Regeringen var med til at sikre, at der ved Rio+20 topmødet i juni 2012 blev indgået en aftale om, at vand skal forvaltes, så det fremmer bæredygtig udvikling. Aftalen vil være central for det fortsatte globale samarbejde om forvaltning af vandressourcer.

EU

EU har igangsat et arbejde med udarbejdelse af dels regionale klimatilpasningsstrategier, som fx omkring Østersøen, dels en EU klimatilpasningsstrategi. EU-Kommissionen vil i marts 2013 fremlægge tanker omkring indholdet af strategien. Strategien forventes bl.a. at adressere EU's nabolandes udfordringer med klimaændringerne samt udfordringerne på tværs af EU. Den vil give anledning til at tilpasse EU's eksterne og interne politikker på en række

områder, således at de tager højde for konsekvenserne af det ændrede klima.

EU's klimatilpasningsstrategi forventes også at fokusere på, at håndteringen af de forestående klimaudfordringer resulterer i innovation af nye grønne teknologier. Behovet for tilpasning til det ændrede klima vil dermed tillige kunne bidrage til skabelsen af nye grønne jobs i Danmark og Europa.

Under det danske EU-formandskab har Danmark påbegyndt forhandlingerne om et nyt EU-retsgrundlag for et styrket samarbejde på beredskabsområdet. Retsakten har til formål at styrke samarbejdet, således at de europæiske lande kan yde bistand, når det enkelte land ikke selv kan håndtere konsekvenserne af såvel menneskeskabte katastrofer. Danmark har arbejdet for et enkelt og robust system. Det er forventningen, at den nye retsakt træder i kraft fra 2014.

EU har gennem længere tid haft indgående fokus på de udfordringer, der er forbundet med vand. Som et led i den fremtidige indsats har EU planer om at etablere et europæisk innovationspartnerskab for vand, bl.a. gennem etablering af innovationscentre med demonstrationsanlæg.

At forstå og imødekomme klimaforandringer kræver koordination af de enkelte landes forsknings- og innovationsindsatser på europæisk niveau. JPI (Joint Programming Initiative) er et europæisk initiativ vedrørende koordinering af medlemsstaters forskningsbevillinger. Danmark deltager i Klima-JPI, og regeringen arbejder på, at forskningsdagsordenen i Klima-JPI understøtter væsentligste danske og europæiske videnbehov.

Ligeledes arbejdes der med at udforme EU's forsknings- og innovationsstrategi frem mod 2020 (Horizon 2020), hvor klima og klimatilpasning er blandt de samfundsudfordringer, forskningsprogrammet skal understøtte.

Kanaleri Ørestaden, København
(Foto: Mia Holmbo Lind)

Danmark deltager allerede i en række EU samarbejdsprojekter, bl.a. inden for transport og kystbeskyttelse.

Transportministeriet har bl.a. deltaget i et europæisk projekt, hvor der er udviklet et værktøj til udpegning af vejstrækninger, der er sårbare over for meget nedbør. Værktøjet skal nu anvendes i Danmark til en landsdækkende kortlægning af sårbare områder på statsvejnettet.

På sundhedsområdet udarbejder WHO Europa information og viden om sundhed og klimatilpasning. Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse anvender løbende denne viden i den danske rådgivning om sundhedsforhold ved klimatilpasning.

Bilaterale tiltag

Der er med regeringens BRIK-strategi (Brasilien, Rusland, Indien og Kina) igangsat en proces, der inden udgangen af 2013 skal resultere i en kortlægning af danske virksomheders kompetencer og teknologier i forhold til vand. Der vil i forlængelse af kortlægningen bl.a. kunne indgås bilaterale aftaler om etablering af vandprojekter.

Danmarks udviklingssamarbejde har gennem flere år berørt sektorer af central betydning for imødegåelse af klimaændringer i udviklingslande. Danmark har gennem flere år gennemført en klimasikring af bilaterale udviklingsaktiviteter, og regeringen vil fortsætte med at bistå de mindst udviklede og mest sårbare udviklingslande med at imødegå de negative konsekvenser af klimaændringerne.

Miljøministeriet deltager i et samarbejde med Tyskland og Holland om klimatilpasning af Vadehavet, hvis særegne natur og lavtliggende byer er under pres som følge af klimaændringerne.

Gennem Nordisk Ministerråd har Danmark bidraget til nordisk samarbejde og videnopbygning i nordiske netværk inden for forskning i klimatilpasning gennem Topforskningsinitiativet "Effektstudier og tilpasning til klimaændringer."

Grøn infrastruktur i Ørestaden, København
(Foto: Mia Holmbo Lind)

Det vil regeringen gøre

International klimatilpasning

Regeringen arbejder for, at der på internationalt niveau arbejdes seriøst med klimatilpasning. Det gælder såvel i EU og FN som i Danmarks bilaterale samarbejde.

Regeringen vil derfor såvel på internationalt som på europæisk niveau tage en række initiativer, der samtidig kan være med til at styrke den danske klimatilpasningsindsats.

Globale tiltag

- Regeringen vil arbejde for, at der i forlængelse af RIO+20 sættes konkrete globale mål på vandområdet, som bidrager til at sikre miljømæssig, social og økonomisk bæredygtig anvendelse af vandressourcer.
- Regeringen vil arbejde for at understøtte dansk eksport til BRIK-landene gennem indgåelse af bilaterale aftaler om mindst to større vandprojekter i BRIK-lande inden udgangen af 2015.
- Regeringen vil etablere en Klimainvesteringsfond (KIF), der via investeringer og rådgivning skal fremme klimainvesteringer med dansk teknologi i udviklingslandene. Sådanne investeringer kan omfatte både klimatilpasning og reduktion af CO₂-emissioner. KIF vil blive administreret af Industrialiseringsfonden for Udviklingslandene.

EU-tiltag

- Regeringen vil arbejde for, at EU's klimatilpasningsstrategi komplementerer og understøtter nationale tiltag, herunder gennem midler fra det fremtidige EU-budget samt dagsordener, der kan bidrage til at fremme fokus på klimatilpasningsdagsordenen i Danmark og Europa.
- Regeringen arbejder i forlængelse af EU-Kommissionens oplæg til fremtidig strategi for, at eksisterende partnerskaber med tredjelande og regioner justeres således, at de tager højde for klimaændringerne.
- Miljøministeriet arbejder for at påvirke EU-Kommissionens udformning af den europæiske vandstrategi

(Blueprint to safeguard Europe's Waters), og for at skabe sammenhæng mellem vandstrategien og den europæiske klimatilpasningsstrategi.

- I tilknytning til den europæiske vandstrategi har Kommissionen taget initiativ til etablering af et europæisk vandpartnerskab (European Innovation Partnership on Water), hvor Miljøministeriet deltager aktivt.
- Regeringen arbejder for at justere EU's interne politikker med henblik på at tage højde for de ændrede vilkår, som klimaændringerne medfører. Det gælder bl.a. for den fælles fiskeripolitik, landbrugspolitikken og samhørighedspolitikken.
- Regeringen arbejder for, at en fremtidig EU-strategi fremmer grøn innovation og grønne muligheder. Det kan bl.a. være gennem finansiering til forskning og udvikling samt demonstrationsprojekter for klimaløsninger.
- Regeringen vil arbejde for, at EU placerer mindst et innovationscenter i Danmark som led i EU's planer om at etablere et europæisk innovationspartnerskab for vand.
- Regeringen vil arbejde for bredere og mere fleksible støttemuligheder, så fx landdistriktsprogrammet kan understøtte danske indsatser for natur, miljø og klimatilpasning. Regeringen vil arbejde for, at landdistriktsprogrammet skal kunne understøtte Danmarks implementering af krav som følge af vandrammedirektivet, Natura 2000-direktiverne samt kommende forpligtelser på klima- og miljøområdet.

Sådan håndterer vi skybrud og regnvand

Handlingsplan for klimasikring af Danmark

2012/2013 : 10

Henvendelse om udgivelsen kan ske til

Task Force for Klimatilpasning
Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

Tlf.: 72 54 30 00

E-mail: klimatilpasning@nst.dk

ISBN

978-87-7279-574-4

Elektronisk publikation

978-87-7279-575-1

Design

e-Types & India

Forsidefoto

Polfoto

Tryk

Rosendahl Schultz Grafisk A/S

Web

Publikationen kan hentes på
stm.dk
nst.dk
klimatilpasning.dk

